

Νέα Ελληνικά

γενικής παιδείας

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ I: Brain Drain, Η Ελλάδα ξαναγίνεται κόσμος

Ο συγγραφέας προτείνει τη διαρροή των Ελλήνων επιστημόνων στο εξωτερικό.

Τα τελευταία χρόνια ακούω και διαβάζω πολλά δυσάρεστα για το brain drain, την αποδημιά¹ μορφωμένων Ελλήνων στο εξωτερικό. Η ακούσια μετανάστευση είναι δυσάρεστη για το μετανάστη και τους οικείους του, χωρίς αμφιβολία. Παρά ταύτα, όσο και αν ακούγεται παράδοξο, το brain drain ίσως αποδειχθεί η μεγαλύτερη ευκαιρία του ελληνισμού μετά την αρχαιότητα. Μέσω του brain drain η Ελλάδα ξαναγίνεται κόσμος. Και αυτό γιατί ο κόσμος είναι η Ελλάδα που διαστέλλεται, ενώ η Ελλάδα είναι ο κόσμος που συστέλλεται.

Η Ελλάδα είναι μια μικρή γωνιά στη Μεσόγειο. Τόπος στενόχωρος, με μικρές παραγωγικές δυνατότητες. Από τις απαρχές της ιστορικής παρουσίας του ο ελληνισμός μεγαλούργησε εκτός συνόρων. Ανέκαθεν η Ελλάδα δε χωρούσε τους Έλληνες, έναν λαό δημιουργικό και εξωστρεφή. Αυτοί που έφευγαν ήταν οι ικανότεροι, όσοι ένιωθαν και έβλεπαν ότι η δυναμική τους υπερβαίνει την άγονη και περιορισμένη ελληνική γη.

Αλλά και στη νεότερη Ελλάδα δεν έλειψε η μετανάστευση. Τουναντίον, σε ορισμένες περιόδους γιγαντώθηκε. Μόνο που πια η Ελλάδα δεν εξήγαγε μεγαλείο, αλλά κακομοιριά. Κατά κανόνα, πάμφτωχοι, αμόρφωτοι Έλληνες παρατούσαν τα χωριά τους για να αναζητήσουν δουλειές στην Ευρώπη, την Αμερική και την Αυστραλία. Οποιαδήποτε δουλειά. Μετανάστευαν ως φτωχοί συγγενείς, από μια ανυπόληπτη Ελλάδα. Και παρότι συνήθως πρόκοβαν επαγγελματικά και κοινωνικά, στην πραγματικότητα αφελληνίζονταν. Έσπευδαν πρόθυμα να υιοθετήσουν τον πολιτισμό της χώρας υποδοχής τους και τον επιδείκνυαν ως στοιχείο ανωτερότητας στους Ελλαδίτες.

Και τότε ήλθε η κρίση. Εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες άρχισαν να μεταναστεύουν επειδή είχαν προσόντα. Μορφωμένοι και κοσμοπολίτες καταλαμβάνουν συχνότατα επίζητες θέσεις στις χώρες υποδοχής τους. Επιβάλλονται στις κοινωνίες τους με τη γνώση και τις ικανότητές τους. Εξάγουν μια Ελλάδα της δημιουργίας που το ελλαδικό κράτος έπνιγε. Η Ελλάδα, μετά το 1950, αποφάσισε να δημιουργήσει τόσους πολλούς επιστήμονες που αδυνατούσε να απορροφήσει και να αξιοποιήσει. Απέμεινε η μετανάστευση.

Πικρή κάποιες φορές για τον Έλληνα, σωτήρια για τον ελληνισμό. Εξάγουμε, όπως στις λαμπρότερες περιόδους της ιστορίας μας, την προστιθέμενη αξία μας: ανθρώπους. Γιατί το βασικό κεφάλαιο της χώρας μας είναι οι Έλληνες. Ξαναδίνουμε, λοιπόν, στην οικουμένη ό,τι ωραιότερο υπάρχει: γνώση και νιάτα. Η γενιά του brain drain, έστω ασύνειδα, πράττει αυτό που καμιά ηγεσία δεν κατόρθωσε. Μετατρέπει την κρίση σε ευκαιρία και ξαναδίνει στον ελληνισμό την πεμπτουσία του: την οικουμενικότητα, την εξωστρέφεια. Η αυθεντική Ελλάδα ήταν, είναι και θα είναι οικουμενική.

Γ. Στείρης, «Brain drain: Η Ελλάδα ξαναγίνεται κόσμος» 28.03.2017 (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ II: Το αντίδοτο στο Brain Drain

Ο συγγραφέας προτείνει τρόπους για την επιστροφή των Ελλήνων επιστημόνων από το εξωτερικό.

Το κύμα μετανάστευσης των Ελλήνων συνεχίζεται. Από την αρχή του χρόνου έως τον Οκτώβριο οι εγγραφές στο Τμήμα Μετανάστευσης έφτασαν τις 3.790. Χιλιάδες νέοι επιστήμονες αναζητούν μία θέση εργασίας στο εξωτερικό, προσδοκώντας ένα καλύτερο μέλλον. Βέβαια, οι περισσότεροι δε φεύγουν από επιλογή. Οι δυνατότητες απορρόφησης ανθρώπων με υψηλά προσόντα στη χώρα μας είναι περιορισμένες. Υπάρχει, όμως, τρόπος να εκμεταλλευτούμε το knowhow αυτών των ανθρώπων και να καταφέρουμε να περάσουμε από το brain drain² στο brain gain³;

Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, η δημιουργία νέων και καλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας, και η προσέλκυση καταρτισμένου προσωπικού, αποτελούν μονόδρομο, προκειμένου να βάλουμε «φρένο» στο brain drain. Άλλωστε, δε θα πρέπει να ξεχνάμε ότι το φαινόμενο της μαζικής φυγής ικανών και έξυπνων ανθρώπων στο εξωτερικό οφείλεται σε έναν βαθμό στην υπερπροσφορά ορισμένων ειδικοτήτων που δεν μπορούν να καλυφθούν στην Ελλάδα.

Η πορεία αυτή μπορεί να αντιστραφεί με τη δημιουργία μιας επιχειρηματικότητας που θα στηρίζεται στην καινοτομία και τη γνώση. Μιας επιχειρηματικότητας υψηλών δυνατοτήτων που θα προσφέρει νέες θέσεις εργασίας στην Ελλάδα της «ήπιας» καινοτομίας. Η ανάπτυξη και η εισαγωγή νέων τεχνολογιών, όπως για παράδειγμα οι τεχνολογικές αλλαγές που συμβαίνουν σε όλους τους κλάδους υψηλής τεχνολογίας και, ειδικότερα, στην βιοτεχνολογία και την νανοτεχνολογία, όπου υπάρχουν πολλοί αξιόλογοι Έλληνες επιστήμονες, προσφέρουν ευκαιρίες για αυτού του είδους την επιχειρηματικότητα και κατ' επέκταση «ποιοτικές» θέσεις εργασίες. Μπορεί, λοιπόν, να συνδράμει σημαντικά στην ανόσχεση του brain drain και γενικότερα στην αντιστροφή του κλίματος.

Ωστόσο, η αλλαγή αυτή του επιχειρηματικού μοντέλου συνεπάγεται και μια σειρά άλλων πολιτικών. Όπως, για παράδειγμα, προκειμένου να δοθεί μια πραγματική ώθηση στην οικονομία, απαιτούνται πολιτικές φιλικές προς την επιχειρηματικότητα και δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων. Έτσι, θα μπορέσουν οι επιχειρήσεις κατ' αρχάς να «ανασάνουν», και στη συνέχεια να παρουσιάσουν καλύτερα καινοτομικά αποτελέσματα, που θα προκύπτουν μέσα από την διαδικασία της έρευνας και την ενσωμάτωση της γνώσης σε διαδικασίες και προϊόντα.

Η αναζωογόνηση της ελληνικής οικονομίας μέσω των παραπάνω προτάσεων θα επαναφέρει τους νέους επιστήμονες στη χώρα τους, αφού θα υπάρχει δυνατότητα αξιοποίησής τους, και το brain drain, που σήμερα αποτελεί μια θλιβερή πραγματικότητα, θα μπορέσει να μετατραπεί σε brain gain με όλα τα συνεπαγόμενα οφέλη.

N. Κανέλλος, «Το αντίδοτο στο Brain Drain», 30.11.2017 (διασκευή)

¹αποδημία: η πράξη κάποιου να φύγει από την πατρίδα του με σκοπό να εγκατασταθεί αλλού

²brain drain: διαρροή επιστημονικού δυναμικού

³brain gain: εισροή επιστημονικού δυναμικού

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ: Κ.Π. Καβάφης, «Η Πόλις»

Το ποίημα αποτυπώνει το αίσθημα εγκλωβισμού που βιώνει ο άνθρωπος που θέλει να αλλάξει τη ζωή του, αλλά γνωρίζει ότι αυτό δεν είναι εφικτό.

Είπες: «Θά πάγω σ' άλλη γῆ, θά πάγω σ' άλλη θάλασσα.
Μιά πόλις ἄλλη θά βρεθεῖ καλλίτερη ἀπ' αὐτή.
Κάθε προσπάθειά μου μιὰ καταδίκη εἶναι γραφτῆ·
κ' εἶν' ἡ καρδιά μου -σάν νεκρός- θαμένη.
Ὅ νοῦς μου ὡς πότε μές στὸν μαρασμὸν αὐτὸν θά μένει.
Ὅπου τὸ μάτι μου γυρίσω, ὅπου κι ἂν δῶ
ἐρείπια μαῦρα τῆς ζωῆς μου βλέπω ἐδῶ,
ποῦ τόσα χρόνια πέρασα καὶ ρήμαξα καὶ χάλασα.»

Καινούργιους τόπους δὲν θά βρεῖς, δὲν θάβρεις ἄλλες θάλασσες.
Ἡ πόλις θά σέ ἀκολουθεῖ. Στὸς δρόμους θά γυρνᾷς
τοὺς ἴδιους. Καὶ στές γειτονιές τές ἴδιες θά γερνᾷς·
καὶ μές στὰ ἴδια σπίτια αὐτὰ θ' ἀσπρίζεις.
Πάντα στὴν πόλι αὐτὴ θά φθάνεις. Γιὰ τὰ ἄλλου -μὴ ἐλπίζεις-
δὲν ἔχει πλοῖο γιὰ σέ, δὲν ἔχει ὁδὸ.
Ἔτσι ποῦ τὴ ζωὴ σου ρήμαξες ἐδῶ
στὴν κώχη τούτη τὴν μικρὴ, σ' ὅλην τὴν γῆ τὴν χάλασες.

Κων/νος Καβάφης, 1910

Παρατηρήσεις

A1. Να αποδώσεις **συνοπτικά** το περιεχόμενο των δύο(2) τελευταίων παραγράφων του Κειμένου Ι σε 60 λέξεις περίπου.

Μονάδες 15

B1. Να χαρακτηρίσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες τις παρακάτω φράσεις σύμφωνα με το νόημα των Κειμένων Ι και ΙΙ (Μονάδες 5). Να τεκμηριώσεις κάθε απάντησή σου παραθέτοντας σχετικά αποσπάσματα από τα Κείμενα (Μονάδες 5).

- i. Ανέκαθεν οι Έλληνες ήταν λαός ανήσυχος και εξωστρεφής.
- ii. Και στη νεότερη Ελλάδα οι Έλληνες μετανάστες κατόρθωσαν να επιβάλουν την κουλτούρα τους στη χώρα υποδοχής τους.
- iii. Η διαρροή επιστημονικού δυναμικού αποκλείει παντελώς τις νέες ευκαιρίες από τους Νεοέλληνες.
- iv. Προϋπόθεση ώστε η διαρροή επιστημονικού δυναμικού να μετατραπεί σε εισροή επιστημονικού δυναμικού στη χώρα μας είναι η καινοτόμος επιχειρηματικότητα και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟ

Προτεινόμενα Θέματα Γ' ΓΕ.Λ.

Γ3

ν. Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα δεν έχει καμία σχέση με άλλες πολιτικές και πρακτικές.

Μονάδες 10

B2. Ο συγγραφέας στην πρώτη(1^η) παράγραφο του Κειμένου II αναρωτιέται αν υπάρχει τρόπος το brain drain να μετατραπεί σε brain gain στη σημερινή Ελλάδα, και στη συνέχεια προτείνει κάποιους τρόπους. Να καταγράψεις όλους τους τρόπους που προτείνει (Μονάδες 5) και να αξιολογήσεις την πειστικότητα καθενός από αυτούς χωριστά (Μονάδες 5).

Μονάδες 15

B3α. Να αναγνωρίσεις το κειμενικό είδος στο Κείμενο I (Μονάδες 2) και να γράψεις δύο(2) παραδείγματα που το αποδεικνύουν. (Μονάδες 4)

Μονάδες 6

B3β. Οι συντάκτες των παραπάνω Κειμένων επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν τον όρο «**brain drain**» αντί της ελληνικής ορολογίας. Να διερευνήσεις αν αυτή τους η επιλογή κρίνεται επιτυχής ως προς την πρόθεσή τους και ως προς το επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

Μονάδες 9

Γ1. Η πρώτη στροφή του ποιήματος αποτελεί μια κραυγή απελπισίας του ανθρώπου που αποζητά μια δεύτερη ευκαιρία για να ξεκινήσει τη ζωή του από την αρχή, σε νέες βάσεις. Ποια απάντηση δίνεται στη δεύτερη στροφή; Να αξιοποιήσεις τρεις(3) τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες. (120 λέξεις). Ποια είναι η δική σου απάντηση; (60-70 λέξεις).

Μονάδες 15

Δ1. Σε ομιλία σου σε Ευρωπαϊκή Ημερίδα στις Βρυξέλλες με θέμα «Νέοι της Ευρώπης», εκπροσωπώντας τη χώρα σου, αναλαμβάνεις να τονίσεις την ανάγκη της διά βίου επιμόρφωσης και της εργασιακής ευλυγισίας, προκειμένου η γενιά σας να μπορέσει να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην παγκοσμιοποιημένη ψηφιακή αγορά εργασίας του 21^{ου} αιώνα. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

